

РЕШЕНИЕ

№ 23

София, 21.07.2015 г.

по жалба срещу предаването „Новини“ на „СКАТ“ ООД

Комисията по журналистическа етика на свое редовно заседание на двадесет и първи юли две хиляди и петнадесета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Александър Кашъмов
ЧЛЕНОВЕ: Бойко Василев
Весислава Антонова
Гена Трайкова
Иван Бедров
Илия Вълков
Невена Праматарова
Нели Огнянова
ДОКЛАДЧИК: Райна Николова

изслуша доклада на Райна Николова относно писмо на председателя на Съвета за електронни медии (СЕМ) до вх. 02-032/1.07.2015 г. по повод предаването „Новини“, разпространено от „СКАТ“ ООД. Комисията констатира следното:

ПРОЦЕДУРА

1. Писмото, изпратено от доц. Георги Лозанов на 25.06.2015 г., е по сигнал на Росица Гераскова до СЕМ относно репортаж, разпространен на 31.05.2015 г. в обедната новинарска емисия на „СКАТ“ ООД. В жалбата до СЕМ се съдържа оплакване за враждебност към циганската общност в с. Гърмен.
2. След дискусия по допустимостта по смисъла на чл. 7 и чл. 8 от Правилника за дейността на Комисията по журналистическа етика, жалбата бе приета за допустима във връзка с факта, че първоначалният ѝ адресат е бил Съветът за електронни медии, като в последствие е препратена по компетентност, поради което жалбоподателят не е имал задължението да посочва нормите на Етичния кодекс, които счита за нарушени.
3. Искане за становище е изпратено на 9.07.2015 г. до „СКАТ“ ООД с писмо на председателя на Комисията по журналистическа етика Александър Кашъмов.

ЖАЛБА

В сигнала до СЕМ Росица Гераскова твърди, че с използването на квалификациите: „циганското своеволие“, „циганските издевателства“, „циганския квартал“, „циганите изселени“, „циганите искат мир“ се създава враждебност към цитираната общност в с. Гърмен. Тя заявява, че „изказването на някои от жителите на селото допълнително пораждаат обстановка на враждебност“: „Те идват направо да убиват с брадви, с ножове, с камъни“. Заявява, че тези реплики влияят на нея, като

представител на ромската общност, и на семейството ѝ отрицателно. Отправя молба СЕМ да предприеме необходимите действия.

Съветът за електронни медии не открива нарушение на принципите на медийните услуги по Закона за радиото и телевизията и препраща преписката за произнасяне на Комисията за журналистическа етика.

НОРМИ ОТ ЕТИЧНИЯ КОДЕКС НА БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИИ, ЧИЕТО НАРУШАВАНЕ СЕ ТВЪРДИ

Индиректно се определя нарушение на чл. 2.5. Дискриминация на Етичния кодекс на българските медии и в частност, на чл. 2.5.1.: Като уважаваме правото на всеки да живее в сигурност и безопасност, няма да публикуваме материали, подбуждащи или насърчаващи омраза, насилие и всякаква форма на дискриминация.

СТАНОВИЩЕ НА ОТВЕТНАТА СТРАНА

Не е постъпило становище от „СКАТ“ ООД.

ФАКТИ

На 31 май 2015 г. в обедната информационна емисия на доставчика на медийни услуги „СКАТ“ ООД се представя репортаж със заглавие „с. Гърмен. Цигански безчинства“, анонсиран от водещата на предаването, като информация за „враждебно настроените цигани в навечерието на 24 май. Тези кадри опровергават заявеното от циганите пред нашата камера, че те били миролюбиво настроени“.

Репортажът започва с изявление зад кадър на репортерката Кристина Тончева, която твърди, че „ден преди честването на един от най-светлите български празници – Денят на българската писменост и култура жителите на селата Гърмен, Огняново и Марчево бяха въввлечени в поредния конфликт, породен от циганското своеволие. Местните жители разказаха как ежедневно от години търпят циганските издевателства над населението“.

Представя се позицията на жител на с. Гърмен: „Те идват направо да убиват с брадви, с ножове, с камъни. Те идват да убиват. Има деца, малки ... и те идват да убиват. Ние не можем да ги търпим повече!“

Репортажът информира зрителите за декларация от жители на с. Гърмен с призив за разрушаване на незаконните постройки в ромския квартал на с. Гърмен и за изселване на семействата от тази етническа група.

Посочва се мнението на възрастна жена от квартала, че жителите от посочената група не са побойници и крадци, както и възгласите на малки деца: „Искаме мир, искаме мир!“

Репортажът завършва с „уникални любителски“ кадри – притежание единствено на телевизия „СКАТ“, които показват „как циганите искат мир и спокойно съжителство – с пръчки, мотики и брадви. Тези кадри са убедително доказателство, че конфликтът в Гърмен не е на битова основа, а на етническа“.

Представени са кадри, заснети над движещите се хора, предимно на ненавършили пълнолетие български граждани от цитирания по-горе етнически произход, които се движат масово в определена посока. Някои от тях държат дълги дървени пръчки. Не се вижда накъде отиват, срещу кого вървят, нито да влизат в съприкосновение с някого.

МОТИВИ

Нарушение на чл.1.1.4.

Материалът е лишен от безпристрастност в представянето на фактите, описанието и разказването им. В основната си част той не отразява текущи събития, а предава „отглас“ от такива – на 31 май 2015 г. разказва за случилото се в с. Гърмен в навечерието на 24 май 2015 г., като се опитва да „поддържа“ темата за „циганските своеволия и издевателства“ с включването на кратък откъс от протеста от 31.05.2015 г. в с. Гърмен.

Чрез анонса на новината предварително и преднамерено се изгражда негативен образ на участниците в репортажа граждани от ромски произход. В него фактите не са разграничени ясно от коментарите и направените предположения.

Чрез т. нар. любителски кадри се манипулира аудиторията без да има категорични доказателства за извършени обществено укорими прояви от страна на българи от ромски произход в с. Гърмен на 31.05.2015 г. Правят се негативни внушения като се абсолютизира с помощта на отрицателни характеристики цялостното поведение на тази общност в селата Гърмен, Огняново и Марчево. Свидетелства от 31.05.2015 г. от страна на общинската власт или на органите на МВР в подкрепа на лансираната теза липсват в репортажа.

Използваният журналистически подход не съдейства за обективно осведомяване на зрителите относно провеждането на мирен протест-шествие на 31.05.2015 г. в знак на несъгласие с постоянните кражби и набези от ромското население и множеството незаконни жилищни постройки в квартал „Кремиковци“ на с. Гърмен. Репортажът пренебрегва основния информационен повод и акцентира върху неблагоприятни, враждебни и непредизвикани недоброжелателни коментари по адрес на ромската етническа група.

Нарушение на чл. 2.5.1.

„Дискриминацията се разглежда като различие, изключение, ограничение или предпочитание по признак на раса, цвят на кожата, пол, език, религия, политически или други убеждения, национален или социален произход, икономическо положение или рождение, което има за цел или резултат да унищожи или да наруши равенството в третирането. В областта на медийната информация това неравенство би се изразило в публикации, изказвания и други материали, които субективно, невярно и тенденциозно да изопачат, внушават или насаждат унижение или подценяване на лице или група лица по етнически признак“¹.

Самото споменаване на думата „цигански“ в репортаж, в който се коментира животът на българските граждани от цитирания етнически произход, не е нарушение на етичните правила. Комисията вече е имала повод да се произнесе², че доколкото „това се прави, за да се определи етническата принадлежност на участниците обаче – не може безрезервно да се твърди, че целта на автора е да обижда/унижава или насърчава пряка дискриминация. В поредица от интервюта в други медии (ако би могло да се позовем на практиката) именно представители на ромската общност изразяват желание да бъдат наричани „цигани“. До идентичен извод е достигнала

¹ Решение № 14033 от 17.12.2008 г. по адм. д. № 5163 от 2008 г., Върховен административен съд, VII Отделение.

² Решение № 8 от 26.05.2015 г. на Комисията за журналистическа етика.

съдебната практика: „Използуването на думите "циганин", "цигански" и др. подобни не може да се приеме като признак на неравно третиране”³.

Уводните думи на водещата на предаването, които имат оценъчен характер и се стремят да внушат негативно отношение към въпросния етнос в с. Гърмен, представляват проява на т. нар. враждебна реч. Използването на съществителното „своеволие” е предназначено да убеди зрителите в невъздържаното, безотговорно и безнаказано поведение на цитираната група. Обобщението за извършвани издевателства над „населението” е насочено към създаването на представа за силно изразени прояви на ексцес, изстъпление, злодеяние, даже престъпление от страна на ромите и съдейства за обрисувването им единствено в отрицателна светлина. Членуването на думата „население” допълва представата за изключване на ромския етнос от рамките на българската нация и въвежда дискриминационен елемент в редакционното съдържание, като поражда нагласи на разединение и неразбирателство в обществото.

Отсъства информационен повод, независимо от споменаването на 24 май, а и седмица след това, който да изисква подобен подход при отразяване на събитие с актуалност и висока обществена значимост. Не е изяснена връзката между честването на 24 май и поведението на гражданите от цитираната народност в контекста на съществени за журналистиката въпроси „какво е направил?” и „как го е направил?” на 31.05.2015 г. Причината за редакционното отразяване – протестът на граждани на с. Гърмен е изместена и в репортажа неоправдано доминира темата за ромската агресия. Материалът самоцелно въвежда сюжета за насилието, като я приписва на цитираната народност без да са представени конкретни данни в този смисъл от 31.05.2015 г. или от друга дата.

Освен това, от репортажа не става ясно в какво се изразяват цитираните „своеволие” или „издевателства”. Представена е позицията на жител на с. Гърмен от български произход, който заявява мнението си относно съжителството с коментирания народностна група в населеното място, при това без да посочва конкретни факти, а заявява най-общо, че те „идват да убиват”.

„Враждебността” на ромите не се доказва категорично и от т. нар. любителски кадри в края на репортажа, тъй като не отговаря на истината обстоятелството, че те носят брадви и мотики, нито се виждат сцени на нападение, побой или каквото и да е друго насилствено, агресивно или укоримо действие от тяхна страна срещу граждани от български етнически произход. Цялостното звучене на журналистическия материал се оформя на фона на заглавието на репортажа „Цигански безчинства” без да са приведени примери за това.

Разпространеното редакционно съдържание е в състояние да провокира и да насърчи отрицателни обществени нагласи спрямо цитираната малцинствена група от с. Гърмен, доколкото неговата единствена цел е да внуши етническа нетърпимост, като привидно се „балансира” мненията на двете страни в репортажа. Субективно и тенденциозно се насажда омраза на основата на обсъдения дискриминационен признак. Използваният похват на поднасяне на информацията създава стереотипи, предразсъдъци и враждебна среда на основата на етническа принадлежност. Чрез употребата на наименованието на дискутираната социална група и обвързвайки я с

³ Решение № 14033 от 17.12.2008 г. по адм. д. № 5163 от 2008 г., Върховен административен съд, VII Отделение.

подчертано негативно поведение („своеволие“, „издевателства“, „безчинства“), се цели в съзнанието на аудиторията да се породи неблагоприятно чувство, настроение и мнение към присъствието и поведението на ромския етнос в България.

След като се запозна с обедната информационна емисия, разпространена на 31.05.2015 г. от „СКАТ“ ООД по телевизионна програма „СКАТ“, и проведе обсъждане по същество, на основание чл. 17, ал. 1 от Правилника за дейността си Комисията по журналистическа етика прие следното

РЕШЕНИЕ:

Комисията намира жалбата на Росица Гераскова срещу „СКАТ“ ООД за нарушения на Етичния кодекс на българските медии в разпространената на 31.05.2015 г. обедна информационна емисия за **основателна**. Комисията за журналистическа етика приема, че са нарушени чл. 1.1.4. и чл. 2.5.1. от Етичния кодекс на българските медии.

Съгласно чл. 18, ал. 4 от Правилника за дейността на Комисията за журналистическа етика решението да се изпрати на заинтересованите страни в 7-дневен срок от приемането му.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Александър Кашъмов

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
НА ФОНДАЦИЯТА:

Мехти Меликов